

Zprávy, informace, oznámení

Ze zasedání Kolegia rektora UP

V úvodu zasedání Kolegia rektora UP 15. 4. informoval prorektor UP doc. J. Schulz o postupu schvalování vnitřních norem UP podle nového vysokoškolského zákona. Jak konstatoval, k registraci na MŠMT ČR zbývá předložit *Studijní řád, Zkušební řád a Stipendijní řád UP a Pravidla hospodaření*; další normy se nacházejí ve stavu příprav, hlavní by měly být hotovy do prázdnin.

V další části zasedání upozornil prorektor UP prof. K. Lenhart na některé chyby, které MŠMT objevuje v přihlášených výzkumných záměrech VŠ a které mohou znamenat důvod jejich odmítnutí. Zdůraznil zejména riziko příliš úzkého či naopak příliš širokého pojetí výzkumného záměru a jeho roztržitosti. Zároveň vyslovil uznání všem pracovníkům UP, kteří se práce na výzkumných záměrech účastnili, neboť podle dostupných informací byla jejich práce v porovnání s ostatními VŠ velmi

Udělení rektorského volna

V souvislosti s konáním *Kulturního dne* v rámci 34. ročníku festivalu Academia film Olomouc uděluje rektor UP ve snaze umožnit členům akademické obce všech součástí UP účast na této významné univerzitní akci rektorské volno dne 4. 5. 1999 (v době od 12 hodin do konce pracovní doby). Toto uvolnění se netýká uvolnění administrativních pracovníků.

V zájmu umožnit členům akademické obce a zaměstnancům UP účast na *Olympijském dni UP*, pořádaném Fakultou tělesné kultury UP, uděluje rektor UP rektorské volno také na den 19. 5. 1999.

V uvedených termínech neprobíhá výuka na žádné z fakult UP a učitelé i studenti se v této době mohou zúčastnit jednotlivých akcí dle zveřejněného programu. O uvolnění neučitelských zaměstnanců 19. 5. rozhodují vedoucí zaměstnanci jednotlivých organizačních součástí UP.

-red-

Jen několik řádků

Otázky ke stavu UP

Z myšlenek, které rektor UP prof. Dvořák publikoval ve svém článku (ŽUP č. 25), zasluhují zvláštní pozornost ty, které vyvolávají otázky, jejichž řešení je v našich rukou:

Proč panuje špatná komunikace a nedůvěra v naší obci? Jak ji odstranit? Co znamená internacionalizace studia na UP prakticky? Proč naši studenti nehodnotí výuku ani vyučující? Kdo by měl takové hodnocení organizovat? Jak se staráme o kvalitu doktorského studia v různých oborech na jednotlivých fakultách? Jsou výzkumná centra pro UP opravdu životně nutná? Je rozpočtová dotace zvýšena „za“, nebo „na“ tvůrčí výkon? Kam ji vlastně ukládáme? Co obsahuje 16 mezinárodních smluv o partnerství UP, s kým a jak fungují? Proč na fakultách ani na univerzitě neoceňujeme úspěšně řešitele významných výzkumných projektů, autory vědeckých monografií, patentů atp.? Čím to je, že některá pracoviště mají veliké finanční prostředky z grantů, jiná nemají žádné? Nezaslouží si úspěšní alespoň osobní poděkování na vědecké radě a sloupeky v univerzitních novinách? Je kvalita univerzity a fakulty dána hlavně pedagogickými, nebo spíše vědeckobadatelskými aktivitami a výsledky?

Jistě by se našly ještě další otázky, ale těm, které jsme uvedli, bychom chtěli v Žurnálu UP věnovat prostor. Uvítáme i váš názor a koncept řešení. Jak to vidíte, co poradíte, vážení čtenáři?

V. Mazochová a M. Hejtmánek

dobře hodnocena. Jak doplnil rektor UP, výše částky na výzkumné záměry je stanovena podle grantové úspěšnosti za poslední čtyři roky. Připomněl také, že pro příští rok vláda přislíbila nárůst finančních prostředků na vědu a výzkum (při předpokládaném růstu HDP) o 2,8 miliardy Kč. Dále rektor UP předložil členům kolegia materiál MŠMT zachycující uplatnění absolventů škol na trhu práce a konstatoval, že podle daných podkladů se celková nezaměstnanost vysokoškoláků v ČR pohybuje kolem 3 %.

Prorektor UP prof. K. Lenhart shrnul základní údaje o programech MŠMT *Prezentace výsledků výzkumů a vývoje a Popularizace výzkumu a vývoje* s tím, že veškeré podklady všechny fakulty obdržely a jsou umístěny i na webových stránkách MŠMT. K projednání dalšího bodu programu Kolegia rektora UP byl přizván dr. F. Zedník, ředitel CVT UP, který přítomně seznámil se stavem počítačové komunikace na UP. Dále informoval o zavádění nového systému *Student* a o problémech spojených s tvorbou identifikačních karet (pozn. red.: Těmto námětům se budeme věnovat v některém z dalších čísel Žurnálu UP).

V závěru připomněla prorektorka UP doc. L. Hornová, že v termínu od 25. do 28. 5. opět navštíví UP evaluační komise CRE.

-mav-

SKM UP nabízí volná místa na kolejích

Zájemci o volná místa na kolejích včetně studentů bez nároku na koleje se mohou hlásit u referentek jednotlivých kolejí – na koleji Šmeralové, tel. 563 8026, na koleji J. L. Fischera, tel. 563 8025, na koleji B. Václavka, tel. 563 8024 a na koleji E. Rošického, tel. 522 9402. Informace budou poskytnuty rovněž v ubytovací kanceláři SKM, tel. 522 6057, příp. tel. 563 8009.

-sta-

Divadelní flora '99

V prvním květnovém týdnu se sjedou do Olomouce inscenátoři z celé České republiky, aby se ve dnech 2. – 5. 5. 1999 zúčastnili již třetího ročníku festivalu *Divadelní flora*. Jeho hlavním pořadatelem je spolu s partnerem festivalu – společností Telecom – Moravské divadlo Olomouc.

Oproti předchozím dvěma ročníkům, kdy byla *Divadelní flora* koncipována jako přehlídka inscenačních počínů moravských vícesouborových divadel, se letos její nabídka směrem k divákům podstatně rozšíří. *Divadelní flora '99* nabídne v průběhu šesti dní celkem devatenáct představení a v Olomouci se kromě domovského MDO bude prezentovat dalších deset divadel. Mezinárodní punc dodá festivalovému setkání vystoupení nitranského souboru *Theatro Tatro* a účast sosnovského *Teatru Zaglebia* (dramatizace textu J. Slowackého *Cordian* režiséra Zbigniewa Zasadneho byla v Polsku oceněna jako nejlepší inscenace loňského roku).

Součástí *Divadelní flory '99*, jež nese podtitul *Romantismus jako inspirace současného divadla*, bude také řada doprovodných akcí – kromě dvou tematizovaných seminářů také divadelní jarmark, happening apod.

Vstupenky na jednotlivá představení je možno objednat na tel. 068/522 35 33.

Podrobnější informace o programu letošního *Divadelní flory* přineseme v příštím čísle Žurnálu UP.

-pen-

Děkan Fakulty tělesné kultury UP v Olomouci vyhlašuje

konkurz

pro zájemce
o doktorský studijní program
v oboru kinantropologie

Zaměření studia:

- antropomotorika,
- biomechanika,
- didaktika TV a sportu,
- filozofie a sociologie tělesné kultury,
- fyziologie zátěže,
- funkční antropologie,
- aplikované pohybové aktivity,
- senzomotorika a patokineziologie.

Studium je prezenční nebo kombinované. Prezenční trvá zpravidla 3 roky, kombinovaná zpravidla 5 let. Studium se řádně ukončuje státní doktorskou zkouškou a obhajobou disertační práce. Interním studentům se poskytují stipendia.

Termín odevzdání přihlášek: 7. 6. 1999

Termín konání přijímacích zkoušek: 21. 6. 1999

Informace o studiu a tiskopis přihlášky je možno získat na oddělení pro vědu, výzkum a zahraniční styky, FTK UP, Olomouc, tř. Míru 115, 771 11 Olomouc. Tel.: 068 5412173, fax: 068 6412899.

-pa-

Nabídka stravy v menze

SKM UP nabízí studentům, zaměstnancům i cizím strávníkům možnost stravy v menze za výhodných cenových podmínek. Informace u p. Vodrážkové, tel. 563 8021.

-sta-

Nabídka rekreace

SKM UP nabízí studentům, zaměstnancům i ostatním zájemcům rekreaci za výhodných cenových podmínek ve středisku Horní Údolí u Zlatých Hor. Pobyt je vhodný pro rodinnou rekreaci, kolektivy i organizované ubytování dětí školských a zájmových zařízení. Je taktéž vhodné pro alergiky a astmatiky. Ve středisku je možné využít tělocvičnu, saunu, klubovnu. Je zde možnost krásných vycházek a autovýletů do okolí. Nabízíme všem celodenní levnou stravu i možnost vlastního vaření. Pro zaměstnance UP a jejich rodinné příslušníky jsou výrazné slevy!

Bližší informace poskytnou pracovníci ubytovací kanceláře SKM, tel. 5226057.

Těšíme se na váš zájem.

-sta-

Klinická farmakologie a farmacie

S tímto novým názvem vstupuje dosavadní *Zpráva o klinické farmakologii a farmacie* do svého již třináctého ročníku. Jak v jeho úvodu informuje odpovědný redaktor prof. J. Jezdinský, kontinuita celkové koncepce časopisu včetně číselování ročníku zůstává zachována. Hlavním tématem prvního čísla nového ročníku je *compliance* (dodržování předepsaného lékového režimu pacientem), dále jsou zastoupeny původní práce, informace o nových léčivech, přehledové práce, vzpomínky na významné osobnosti farmakologie i stať z historie medicíny.

-mav-

Zprávy, informace, oznámení

Děkanka Lékařské fakulty UP v Olomouci vypisuje

konkurzní řízení

do tříleté prezenční a pětileté kombinované formy doktorského studijního programu v oborech:

	počet míst
– lékařská imunologie	4
– gynekologie a porodnictví	1
– chirurgické obory	3
– neurologie	1

– buněčná a molekulární biologie

– lékařská chemie a biochemie

– farmakologie

– lékařská mikrobiologie

– patologická anatomie a soudní lékařství

– lékařská biofyzika a zobrazovací technika v medicíně

– lékařská genetika

– vnitřní lékařství

– pediatrie

– psychiatrie

– fyziologie a patologická fyziologie

– stomatologie

– zobrazovací metody

	prezenční forma	kombinovaná forma
	3	–
	2	–
	2	–
	1	1
	3	2
	2	2
	1	3
	2	1
	3	1
	1	2
	–	1
	–	5
	–	4

Tiskopis přihlášky a další informace lze získat na studijním odd. Děkanátu LF UP, tel. 068/563 2013.

Termín podání přihlášky: do 31. 5. 1999.

Přijímací zkoušky proběhnou během června 1999.

Adresa pro podání přihlášky: Děkanát Lékařské fakulty UP, studijní odd., tř. Svobody 8, 771 26 Olomouc.

-lf-

Fakulta tělesné kultury Univerzity Palackého Olomouc

Akademik centrum – sekce pohybových aktivit pořádá ve dnech 1. – 11. 7. 1999

Letní dětský tábor

Místo: Žďárský potok u Rýmařova – penzion Relaxa

Program: hry, soutěže, malování, zpívání, sportování, koupání, výlety, táboráky, karneval apod.

Cena: 2.900,- Kč (5x denně strava, ubytování, doprava, materiál, příprava a realizace programu)

Přihlášky a informace: FTK – Akademik centrum, Mgr. Hana Vyroubalová, tř. Míru 115, 771 40 Olomouc, tel. i fax 5423 091 nebo 5412 382.

-hav-

Karneval v U-klubu

ELSA Olomouc (The European Law Students Assitiation), sdružení studentů, které na Právnické fakultě UP působí od r. 1991, pořádá dne 27. 4. 1999 v U-klubu pro studenty UP Olomouc první ročník *Karnevalu*. Smyslem této akce je podpořit dobročinné účely – Dům Sv. Vincence, Charita Olomouc.

Zvání jsou všichni studenti s maskou nebo bez masky, jinak 35,- Kč. Předprodej: VŠK gen. Svobody B 139, 141, 248 a 407.

Tombole podpořili: Jurop-fitcentrum, IPB, Znovín Znojmo, a.s., Xerox, MF Dnes, Nikolas TOURS. Vítězek z tomboly bude věnován na dobročinné účely.

Vstupné: 30,- Kč v předprodeji a na místě s maskou, jinak 35,- Kč. Předprodej: VŠK gen. Svobody B 139, 141, 248 a 407.

Začátek karnevalu je ve 20 hod.

Srdčně zvou studenti Právnické fakulty UP.

Sponzorují: Čajovna Dřevěná panenka a Moravské divadlo Olomouc.

-moj-

Centrum interdisciplinárních studií UP ve spolupráci

s Ministerstvem zahraničních věcí ČR a Programem OSN pro rozvoj (UNDP)

pořádá ve dnech 22. – 28. 9. 1999

Letní školu rozvojové pomoci a spolupráce

Letní škola je určena uchazečům, kteří mají zájem o problematiku rozvojových zemí a v případě možnosti se hodlají zapojit do programu pomoci rozvojovým zemím.

Počet účastníků *Letní školy* je omezen. Záměry mohou zasílat přihlášky s příloženým životopisem a stručným zdůvodněním zájmu do 31. 5. 1999 na adresu: RNDr. P. Nováček, Centrum interdisciplinárních studií UP, Křížkovského 8, 771 47 Olomouc.

Fax: 068/5232035, e-mail: nov@risc.upol.cz.

-red-

Habilitace

Cyrlometodějská teologická fakulta UP

Ve středu 21. 4. se v přízemí budovy CMTF (ve zpěvárně) uskutečnily následující veřejné habilitace:

V 10.15 hod. proběhla habilitace **Dr. theol. Lenky Karfíkové**, odborné asistentky CMTF UP, vedoucí Katedry filozofie CMTF UP, v oboru **křesťanská filozofie**. Předložená habilitační práce měla název *Nekonečný Bůh a lidský život jako cesta bez konce podle Rehoře z Nyssy*, přednáška byla nazvána *Jan Eriugena: Kosmogonie a antropologie*. Oponenty byli prof. ThDr. N. Rejchrtová (ETF UK Praha), prof. ThDr. T. Špidlík (PIO Řím) a doc. PhDr. Z. Kratochvíl (FF UK Praha).

Ve 13.45 hod. se habilitoval **ThDr. Petr Chalupa**, ředitel Českého katolického biblického díla v Českých Budějovicích, v oboru **biblické**

Stručně

Slavnostní premiéra filmu *Konvikt – místo setkání aneb Horká kaše* o studentských akcích v květnu 1998 a o budoucnosti jezuitského konviktu proběhla ve středu 14. 4. ve filmovém sále FF UP.

Ve středu 21. 4. 1999 se sešel na svém dalším zasedání **Akademický senát UP**, který měl na programu jednání mj. rozbor hospodaření UP v roce 1998, pravidla hospodaření UP, návrh na rozdělení neinvestiční dotace UP, souhrnný rozpočet UP aj.

Centrum Aletti připravilo na čtvrtek 22. 4. přednášku M. Krbc **Josef Dobrovský na Klášterním Hradisku**.

V pondělí 26. 4. v 10.00 hod. bude v aule PF UP přednášet poslanec PCR **Cyril Svoboda**.

Olomoucká pobočka Jazykovědného sdružení ČR pořádá 28. 4. přednášku **Otázka severoslovanského jazykového areálu**, kterou v 16.30 hod. (posluchárna č. 7, FF UP, Křížkovského 10) prosloví prof. PhDr. Jiří Marvan.

-mav-

Vážení rodiče!

Začínají vás děsit letní prázdniny? Nevíte co s dětmi? Nemusíte mít strach – od toho jsme tady my! Fakulta tělesné kultury UP – Akademik centrum (sekce pohybových aktivit) připravuje tradiční **Léto dětí Olomouc 1999 pro děti ve věku 5–14 let**.

Místo konání: Dům dětí a mládeže, parky ap.

Program 8,00–16,00 h.: sportovní hry, výlety, koupání, soutěže, zpívání, malování, karneval.

Léto dětí bude probíhat jako každý rok v těchto turnusech:

A: 1. – 2. 7. B: 7. – 9. 7. C: 12. – 16. 7. D: 19. – 23. 7. E: 26. – 30. 7. F: 2. – 6. 8. G: 9. – 13. 8. H: 16. – 20. 8. I: 23. – 27. 8. J: 30. – 31. 8.

Cena týdenního turnusu: 520,- Kč (příprava a realizace programu, pronájem prostor a materiálů, nákup materiálů, instruktori, svačiny, obědy, zajištění pitného režimu, návštěva bazénu).

Přihlášky a informace: Mgr. Hana Vyroubalová.

FTK UP – Akademik centrum, tř. Míru 115, Olomouc, tel. 5423 091, 5412 173, 5412 382.

-hav-

vědy Starého a Nového zákona habilitační práci *Knih Ester v pohledu synchronním a diachronním* a přednáškou *Význam židovských interpretáčních tradic pro současnou exegezi*. Oponenty byli prof. ThDr. J. Heller (ETF UK Praha), doc. ThDr. P. Pokorný (ETF UK Praha) a doc. ThDr. L. Tichý (CMTF UP).

V 15.45 hod. zazněla habilitační přednáška s názvem *CIC a CCEO – konfrontácia kanonických noriem o sviatosťiach (okrem sviatosť manželstva)* **ICDr. Cyrila Vasila**, odborného asistenta TF TU v Bratislavě a PIO v Římě, který se habilitoval v oboru **církevní právo**. Habilitační práce měla název *Patriarchálne cirkvi v kodex kánonov východných cirkví*. Oponenty byli prof. ThDr. T. Špidlík (PIO Řím), prof. ThDr. I. Zuzek (PIO Řím) a prof. Dr.hab. T. Walachowicz (TF Poznaň).

-cmf-

Události

Opened ground: Irsko v příštím tisíciletí

Centrum pro srovnávací kulturní studia UP ve spolupráci s Velvyslanectvím Irské republiky v ČR a Britskou radou se sídlem v Praze pořádalo ve dnech 9. – 11. 4. 1999 v prostorách Katedry anglistiky a amerikanistiky FF UP mezinárodní konferenci na téma *Opened ground: Irsko v příštím tisíciletí*.

Konference oslovila nejen české středoškolské a vysokoškolské učitele, kteří mají zájem o doplnění informací a materiálů o Irsku v rámci výuky anglického jazyka, ale také účastníky z východní a střední Evropy, např. z Polska, Maďarska, Rumunska, Bulharska, Rakouska, Německa a samozřejmě Irska a Velké Británie.

Konference byla slavnostně zahájena prof. J. Jařabem, ředitelem Centra pro srovnávací kulturní studia UP, panem Aidanem O'Harou, tajemníkem velvyslanectví Irské republiky v ČR a Paulem Whittakerem, výkonným ředitelem centra. Následující den otevřela konferenci velvyslanectví Irské republiky v ČR Mary Crossová.

Se svými referáty vystoupili mimo jiné prof. Paul Bew a dr. Richard English z Queen University v Belfastu, dr. Maurina Crozier z Rady mezilidských vztahů v Belfastu, pan Malachi

O'Doherty, žurnalista a producent a pan Aidan MacPoilin z Nadace Últach.

Diskuse probíhala především na téma *Irsko a jeho znovuoobjevování, Irská diaspora, Vztahy Severu a Jihu, Irsko a Evropa*.

Druhý den konference byl věnován z velké části irské hudbě, kterou prezentovali prof. Micheal Suellabhain hrou na klavír v Divadle hudby a irská folková skupina Dún An Doras.

Účast na přednáškách byla velká a konference byla hodnocena pozitivně nejen účastníky, ale také hostujícími profesory a organizátory.

V. Římská, FF UP

Foto -tj-

Jubileum

...átiny docentky Aleny Štěrbové

Prozrazovat věk dámy je nepřipustným *faux pas*. Na půdě akademické je ovšem v takovém případě možné příslušnou číslovku nahradit bilancí úspěchů a dosažených cílů, ať již vědeckých, či pedagogických.

Doc. PhDr. Alena Štěrbová, CSc., působí na Filozofické fakultě UP od roku 1968 s předchozí praxí v ostravském a olomouckém rozhlasu a v redakci okresních novin. Na Katedře bohemistiky FF UP se začala věnovat dějinám divadelního a rozhlasového umění, po zrušení uměnovědného oboru (literatura, divadlo, film) přednáší od poloviny sedmdesátých let dějiny české literatury první poloviny 20. století, dějiny a teorii rozhlasu. Více jak pětadvacet let sledovala ve svých kritikách činoherní inscenace olomouckého divadla, stejně dlouhou dobu se pravidelně ujímala redakce Zpravodaje Academia filmu Olomouc. Soustavný zájem o oblast literatury, divadla a rozhlasu se odráží i v její bohaté publikační činnosti – vedle téměř stovky studií v odborných časopisech a sbornících – jsou to především desítky recenzí, skript a knižní publikace. Kromě samostatných prací *Rozhlas a slovesné umění I., II., O současném činoherním divadle, Rozhlasová inscenace* a teprve nedávno vydaného souboru analýz *Topolovo básnické drama*, spolupracovala jako autorka jednotlivých kapitol na rozsáhlejších kolektivních dílech *Přehledné dějiny české literatury a divadla v Olomouci I., Neviditelné herectví, Panorama české literatury*. Nejde však jen o oficiální výčet titulů a funkcí (mimo jiné je členkou Vědecké rady FF UP a Akademického senátu FF UP), mnohem důležitější je fakt, že svým působením na fakultě ovlivnila Alena Štěrbová několik generací studentů, z nichž mnozí jsou dnes jejími kolegy. Za ně i za všechny ostatní chci na tomto místě popřát jubileance nevyčerpateľnou zásobu optimizmu a energie do dalších ...átin.

Dr. T. Lazorčíková,
FF UP

Pocta profesorovi Jiřímu Lenfeldovi

„Díky alternativní medicíně máme více inženýrů, kteří léčí, než lékařů, kteří staví mosty.“ (J. Lenfeld)

Na přednáškový večer Spolku lékařů, konaný na Teoretický ústav LF UP 4. 4., přišlo na 200 lékařů. Byl pořádán k nedožitým 75. narozeninám prof. MUDr. Jiřího Lenfelda, CSc., zakladatele pracoviště klinické farmakologie FN, emeritního přednosty Farmakologického ústavu LF UP a prorektora UP v letech 1966–1969. Prof. J. Jezdinský v osobní vzpomínce na svého nezapomenutelného učitele a přítele vyzvedl jeho mimořádnou schopnost sdělovat vědecké poznatky studentům a odborné veřejnosti, jeho zásluhu o založení zmíněného pracoviště a Zpravodaje klinické farmakologie a farmacie, mimořádnou poutavost jeho přednášek prokládaných přiléhavým vtipem a aforismy. Poté odezněl úryvek z výtečného televizního seriálu prof. Lenfelda na téma „Bolest“, ve kterém autor sám vystupuje jako hlavní protagonist. Přítomní obdrželi milou pozornost: kompaktní disk se záznamem přednášky prof. Lenfelda *Cytostatika, jak jsem je sám poznal*. Autor v ní předává posluchačům medicíny svým zcela osobitým způsobem znalosti a zkušenosti vynikajícího univerzitního učitele–farmakologa, ale také své vlastní subjektivní prožitky a poznatky poučeného a vnímavého pacienta s nádorovým onemocněním. Medicí prof. Lenfelda ctili a vyhledávali. Jeho přednášky měly vždy velikou návštevnost a nezřídka končily spontánním potleskem.

Ve druhé části programu odeznělo pět odborných přednášek z různých oblastí moderní farmakoterapie. Přednáškový večer sponzorova-

Úspěch mladých matematiků

Jednota českých matematiků a fyziků (JČMF) je vědecká společnost, která sdružuje vědecké, pedagogické a odborné pracovníky v matematice, fyzice a příbuzných oborech. Byla založena již v roce 1862 a je tedy jednou z nejstarších vědeckých společností v naší republice. Podle profesního zájmu se členové JČMF mohou stát členy některé ze čtyř následujících odborných sekcí JČMF: matematické vědecké sekce, matematické pedagogické sekce, fyzikální vědecké sekce a fyzikální pedagogické sekce.

V roce 1998 vyhlásil výbor matematické vědecké sekce soutěž o *Cenu matematické vědecké sekce JČMF*. Jejím cílem je podpořit zájem studentů, doktorandů a mladších vědeckých pracovníků o teoretickou a aplikovanou matematiku. Podle statutu soutěže je cena udělena nejvýše čtyřem pracím, které byly publikovány v recenzovaných časopisech nebo sbornících v letech 1996–98 a jejichž autoři dosáhli v době publikování práce nejvýše 35 let.

Soutěž skončila velkým úspěchem mladých matematiků z Přírodovědecké fakulty UP: Na druhém místě se umístil Mgr. Milan Pokorný, PhD, odborný asistent Katedry matematické analýzy a aplikací matematiky PŘF UP, na třetím místě Mgr. Radomír Falaš, Dr. a RNDr. Marek Jukl, PhD, odborní asistenti Katedry algebry a geometrie PŘF UP. Blahopřejný dopis a finanční ocenění 4 500 Kč za druhé místo a 2 500 Kč za třetí místo předal vítězům člen výboru matematické vědecké sekce JČMF prof. S. Staněk, CSc., při zahájení *Studentské vědecké konference PŘF UP*, která se konala 8. 4. 1999.

Prof. J. Rachůnek, DrSc., prof. S. Staněk, CSc., PŘF UP

vala firma MUCOS Pharma Cz a program koordinoval předseda Spolku lékařů prof. MUDr. I. Krč, DrSc.

-mh-

Umění hodit a dobře umístit – o to se pokoušeli účastníci turnaje v koulené (pétanque) 19. 4. v blízkosti S-klubu v rámci konání francouzských kulturních dnů v Olomouci „Rendezvous à Olomouc“. Jarním sluncem a pastisem svažené odpovědně zachytil T. Jemelka.

Události**Shromáždění akademické obce FTK UP**

Ve středu 31. 4. 1999 se uskutečnilo shromáždění akademické obce Fakulty tělesné kultury UP. Jako první bod programu byla přednesena zpráva děkana fakulty prof. F. Váverky o stavu a činnosti fakulty za období od prosince 1997 do dubna 1999, poté byly nastíněny perspektivy jejího dalšího vývoje. Byla zdůrazněna kontinuita vývoje i zaměření fakulty s vyzdvížením úrovně pedagogické a vědecké práce, byla připomenuta problematika evaluačních a akreditačních procesů a jejich podmíněnost. Prostor byl věnován i otázkám finančního rázu a jejich řešení. Nemalá pozornost byla věnována i platnosti nového vysokoškolského zákona a z něj vyplývajících legislativních problémů řešených na úrovni univerzity i fakulty. Akademická obec byla také informována o záměrech fakulty, zejména těch, které se týkají výstavby rekreačně-sportovního areálu. Obsáhla zpráva postihla celou problematiku fakulty i celkové hodnocení jejího stavu. Druhým bodem programu byla zpráva o činnosti Akademického senátu FTK UP, kterou přednesl její předseda prof. B. Hodaň. V ní byla zhodnocena činnost AS za uplynulé období (od prosince 1997 do dubna 1999). Tato činnost byla velmi obsáhlá, týkala se běžných záležitostí fakulty, zahrnovala i problémy rozpočtové a problémy legislativní, spojené s přípravou a schvalováním nových předpisů a norem i nových voleb do akademického senátu. Byla zmíněna zainteresovanost a zodpovědnost jednotlivých senátorů i členů komisí a vysloveno poděkování za jejich práci.

Nepříliš bohatá diskuse byla věnována některým problémům uvedených v obou zprávách. Značným nedostatkem akademického shromáždění byla malá účast členů akademické obce.

Prof. B. Hodaň, FTK UP
předseda AS FTK UP

Přednáška pro sportovce

Na Katedře rekreologie FTK UP proběhla 13. 4. přednáška pracovníků Ministerstva financí ČR a Finančního ředitelství Praha na téma *Fyzické a právní osoby v oblasti profesionálního, výkonnostního a zájmového sportu – právní a daňové problémy*. Přednášející – ing. L. Pavlík z ministerstva financí a ing. L. Janoušek z Finančního ředitelství Praha – přizpůsobili rozsah a hloubku přednášky znalostem a dotazům studentů. Probrány byly hlavní problémy jednotlivých právních forem v návaznosti na zdanění příjmů ze sportovní činnosti, problematika sportovních klubů, sdružení, sportovců jako osob samostatně výdělečně činných i jako zaměstnanců. Studenti si uvědomili finanční a daňové souvislosti ve výše uvedených skupinách, výhody a problémy nepeněžních příjmů a nejčastější chyby ve zdanění příjmů ze sportovní činnosti. Přednáška se setkala u studentů s velkým ohlasem.

Ing. R. Herzánová,
FTK UP

Ve čtvrtek 15. 4. obdržela z rukou rektora UP prof. L. Dvořáka pamětní medaili UP Dr. Bohuslava R. Bradbrooková (Cambridge), která od roku 1990 vede v každoročních intenzivních kurzech semináře z anglické literatury a konzultace se studenty a asistenty katedry anglistiky a amerikanistiky bez nároku na honorář. Při svých návštěvách na UP doplnila anglickou knihovnu o více jak 200 titulů.

Dr. B. R. Bradbrooková byla po studiích na Karlově univerzitě v Praze nucena v roce 1948 odejít do zahraničí, kde pokračovala ve studiu na univerzitách v Innsbrucku a Oxfordu. Působila na řadě britských univerzit, nejdéle v Bangoru, kde v letech 1968/69 pomáhala českým studentům získávat stipendia i povolení k pobytu ve Velké Británii. V současné době přednáší v Cambridgi na tamní univerzitě třetího věku anglickou a českou literaturu. V minulém roce dokončila a vydala rozsáhlou anglicky psanou monografii o Karlu Čapkově.

-red-
Foto -tj-

Z vědeckých pracovišť UP**Problematika drog**

Na naše otázky odpovídá toxikolog Ústavu soudního lékařství a medicínského práva LF UP RNDr. **Břetislav Smysl, CSc.:**

Na čem pracujete, pane doktore?

Jako soudního toxikologa a současně předsedu okresní protidrogové komise v Olomouci mne především zajímá problematika návykových, omamných a psychotropních látek. Jejich zneužívání je závažné zejména z hlediska celospolečenského, přičemž trend jeví stále vzestupnou tendenci. Ze soudně toxikologického hlediska je nutno uvážit dva aspekty: jednak průkaz ovlivnění lidského organismu (tedy analýza biologického materiálu odebraného při podezření z abuzu), jednak zkoumání vzorků zadržovaných substancí s podezřením na návykové látky (což bude zvláště aktuální s nástupem platnosti novely trestního zákona o držení návykových látek).

Pozornost byla zaměřena nejprve na metamfetamin (pervitin), který je typicky českou drogou. Vzhledem k tomu, že jde o opticky aktivní sloučeninu, u (+) formy je psychotropní účinek pozorován pouze u (+) formy (resp. racemátu), je otázka analytického rozlišení variant jak mateřské látky, tak metabolitů zásadní.

Jakých metod používáte?

V současné době rutinně používané analytické metody jako plynová chromatografie (přip. v kombinaci s hmotnostním detektorem), či tenkovrstevná chromatografie, neumožňují rozlišení jednotlivých enantiomerů. Proto byla pro tento účel, ve spolupráci s Katedrou analytické chemie PŘF UP zvolena jako optimální kapilární elektroforéza, jež pro separaci látek tohoto typu stojí v současnosti v centru pozornosti vědeckých a odborných pracovníků. Na základě zmíněné spolupráce za grantové podpory (IGP LF 14201101/1996) byla vypracová-

na analytická metoda stanovení enantiomerů jak mateřské látky – metamfetaminu, tak jeho hlavních metabolitů (4-hydroxymetamfetaminu, amfetaminu a dalších). Metoda kapilární elektroforézy, za grantové podpory (IGP UP 14201101/1997), byla dále rozšířena na analytiku dalších návykových látek jako benzodiazepinů, kokainu, opiátů a jejich metabolitů, mj. jako metoda verifikace výsledků získaných imunochemickými testy.

Další oblast zájmu je tenkovrstevná chromatografie, jež v současnosti prožívá svou renesanci. Jde zejména o vysokoúčinnou tenkovrstevnou chromatografii (HPTLC) a chromatografii na reverzních fázích, nejčastěji s vázaným oktadecylem (RP 18), které, zvláště v kombinaci výrazně rozšiřují možnosti identifikace. Derivatizace analyzovaných látek, zejména s využitím fluorescence, pak významným způsobem zvyšuje citlivost detekce. Cílem je vytvořit optimální systém kombinace různých typů vrstev a chromatografických soustav pro zpřesnění identifikace separovaných látek, doplněný vhodnými, citlivými reakcemi.

Mohl byste přiblížit některý z posledních výsledků vaší práce?

Na 34th Triennial Meeting of TIAFT v Interlaken (Švýcarsko), 1996, jsem prezentoval práci „A Study of Enantiomeric Methamphetamine Metabolites“ (spoluautoři J. Sevcík, K. Lemr, D. Jirovský a Z. Andarová), na 46. farmakologických dnech v Olomouci sdělení „Příspevek ke screeningu návykových látek tenkovrstevnou chromatografií“, na XXXV Annual Meeting of TIAFT v Padově (Itálie), 1997, práci „Drugs of abuse – immunochemical screening with capillary electrophoresis verification“ (spoluautoři J. Sevcík, K. Lemr, J. Vaniák a T. Adam) a na mezinárodním sympoziu forenzní toxikologie TOX OLOMOUC '98 jsem vystoupil

s přednáškou „Beitrag zur Analytik von Strassendrogen“ (spoluautoři D. Krausová a J. Hlaváč). Práce na obdobná témata jsem dále prezentoval na konferencích a sympoziích v Berlíně, Mosbachu (SRN) a Ljubljani (Slovinsko).

Hlavním tématem vašich publikací z poslední doby je pervitin...

Jsou to např. práce HPLC Separation of Enantiomeric Methamphetamine Metabolites. Acta. Univ. Palacki. Olomuc. Ser. Nat. Sci. Chemica 35 (1996) 85–91; Studium des Chiralmetabolismus von Methamphetamine beim Menschen mittels CZE (Pilotstudie). GTFCh-Symposium, Verlag Dr. Dieter Helm, Heppenheim, 1997, str. 232–236; One-Run Chiral Separation of Methamphetamine and its related Metabolites by Capillary Electrophoresis. J. Liq. Chrom. Rel. Technol., 21 (16) (1998) 2473–2484; Methamphetamine – properties and analytical methods of enantiomer determination, Forensic Science International 96(1998) 61–70.

Jaké jsou vaše mezinárodní aktivity?

Od roku 1974 jsem členem Mezinárodní asociace forenzních toxikologů (TIAFT), přičemž od roku 1991 zde oficiálně zastupuji Českou i Slovenskou republiku. Dále jsem členem německé Společnosti pro toxikologii a forenzní chemii (GTFCh), která mi v roce 1994 propůjčila titul Soudní toxikolog GTFCh.

Ve dnech 24. – 25. září 1998 jsme v Olomouci uspořádali, již podruhé, mezinárodní sympozium forenzní toxikologie (TOX OLOMOUC '98), jehož se kromě našich toxikologů zúčastnilo 19 významných expertů ze čtyř zemí (Lucemburska, Maďarska, SRN a USA).

-mh-

Představujeme: noví profesori Univerzity Palackého

V tomto čísle univerzitního týdeníku představujeme druhou dvojici ze čtyř nově jmenovaných profesorů UP, kteří převzali dekry 2. 2. 1999 v pražském Karolinu:

Prof. RNDr. Svatoslav Staněk, CSc. (nar. 1942)

Přírodovědecká fakulta UP, Katedra matematické analýzy a aplikací matematiky (KMAAM)
Obor: matematická analýza

Vědeckou a výzkumnou specializací prof. S. Staňka jsou diferenciální rovnice a funkcionální diferenciální rovnice.

Je autorem více než 90 původních vědeckých prací. Přednášel na mezinárodních kongresech a konferencích v Gruzii, Izraeli, Maďarsku, Polsku, Řecku a na Slovensku, na

seminářích z diferenciálních rovnic v Brně, Bratislavě, Olomouci, Plzni a Praze. Více než 18 let je vedoucím semináře z diferenciálních rovnic na KMAAM PŘF UP.

Je členem Vědecké rady PŘF Masarykovy univerzity v Brně.

V roce 1979 absolvoval šestměsíční stáž na Státní univerzitě v Leningradě.

Je členem redakční rady časopisu Acta Universitatis Palackianae Olomucensis, Fac. rer. nat. a vědeckým redaktorem její matematické rady.

Prof. S. Staněk je členem výboru Matematické vědecké sekce Jednoty českých matematiků a fyziků. Na Univerzitě Palackého přednáší v oborech diferenciální rovnice, funkcionální analýza a funkce komplexní proměnné.

Prof. PhDr. Milan Togner (nar. 1938)

Filozofická fakulta UP, Katedra teorie a dějin výtvarných umění
Obor: dějiny umění

Vědecká a výzkumná specializace prof. M. Tognera zahrnuje střeoevropskou a italskou malbu a kresbu 16. – 18. stol., středověkou malbu na Slovensku a teorii restaurování.

Významné publikace z poslední doby:
Togner, M.: *Historický nábytek*, Brno 1993, 1995, 1996

Togner, M.: *Sandro Boticelli*, Brno 1994

Togner, M.: *Paolo Paganì – kresby/drawings*, Olomouc 1997 (výstup grantu Ministerstva kultury ČR)

Od roku 1970 realizoval prof. M. Togner řadu výstav současného a starého umění včetně katalogů. Poslední významná spolupráce na výstavě a katalogu: „Paolo Paganì“ v Racante a Campione d'Italia a ve Švýcarsku (říjen–prosinec 1998). Je editorem Katalogu kroměřížské obrazárny (Kroměříž 1998, n. a. a. verze 1999, 520 str., 536 obr.).

Od roku 1996 absolvoval každoroční studijní pobyt v *Kunsthistorisches institut* ve Florencii a v *Gabinetto disegni e stampe degli Uffizi*.

Prof. M. Togner je členem Uměleckohistorické společnosti v českých zemích a Umelecko-historickej spoločnosti Slovenska, členem vědeckých rad FF UP, Státního ústavu památkové péče, Národní galerie v Praze a členem redakční rady ARD Bratislava.

V roce 1998 získal grant GAČR 1999–2000 na zpracování sbírky kreseb ve Státní vědecké knihovně v Olomouci a na přípravu monografie kreslířského díla florentského malíře Agostina Ciampelliho.

Prof. M. Togner je vedoucím Katedry teorie a dějin výtvarných umění FF UP, kde přednáší historiografii dějin umění, metodologii a úvod do dějin umění, znalectví a restaurování.

-red-

Foto T. Jemelka

Diskuse, názory, ohlasy

Výroční setkání univerzitní obce se nevydařilo

Velká posluchárna PF UP byla 13. 4. polo-prázdná. Z cca 12 tisíc členů naší univerzitní obce přišlo na výroční shromáždění snad šedesát osob, převážně funkcionářů fakult. Po pravdě řečeno, kdo tam nebyl a zůstal raději v práci, o nic nepřišel. Rektor prof. L. Dvořák přednesl zprávu o stavu univerzity, ve které věnoval 36 minut záležitostem pedagogickým, 7 minut problematice vědy a výzkumu, 5 minut výstavbě a několik závěrečných minut grantům a financím. Předseda AS UP dr. J. Kvapil oznámil data realizovaných a odložených zasedání senátu, číselné údaje o počtu přítomných senátorů, výčet projednávaných témat. Skromný potlesk vyjádřil spíše zdvořilost než souhlas a uznání za odvedenou práci. Prorektor doc. J. Schulz, který celé jednání řídil, pak vyzval k diskusi. V sále nastalo ticho. Nikdo neměl připomínku, nenámítal, netázal se, ani nechválil. Trapnou chvíli přerušil jeden starý důchodce s bílými vlasy a panu prorektorovi se viditelně ulevilo. Zeptal se na stanovisko pana rektora a pana předsedy AS ke kritickým článkům docenta Strnada ve 24. čísle Žurnálu UP. Odpovědi jej sice neuspokojily, ale i on uvítal, že shromáždění skončilo.

Takovou veledůležitou akcí bych si představoval úplně jinak. Pánové rektor a předseda AS UP by měli své zprávy publikovat předem na internetu nebo v Žurnálu UP a upozornit na ně členy obce. Své vlastní živé vystoupení

měli zaměřit na vybrané konkrétní problémy – neuralgické body akademické obce, veřejně je vysvětlit a odůvodnit svůj návrh, jak je řešit. Na příklad: Nepřežijí skutečně „chudobné“ fakulty bez solidárního příspěvku „bohatých“ fakult lékařské a přírodovědecké? Bude tento stav podivné rodinné podpory trvat i další roky? Opravdu není jiné řešení? Je nebo není Rektorát UP personálně přebujelý? Komu a čemu slouží? Kolik stojí jeho roční provoz? Proč je Informační centrum pro UP nepostradatelné? Co je nejdůležitější pro integraci UP do struktur zemí EU? Jsou to výsledky pedagogické, nebo vědeckovýzkumné práce? Počty studentů a studijních programů, nebo spíše počty publikací v impaktovaných mezinárodních časopisech, vědecké monografie...? Nebo něco jiného? Proč neexistuje horní hranice vyučovací povinnosti univerzitního učitele? Jak je možné připustit, že někteří vyučují až 25 hodin týdně? Mohou mít čas a myšlenky na vědeckou práci? Proč pan kvestor předává své materiály ekonomické komisi a AS UP až na poslední chvíli a ne v patřičném předstihu? Proč se to opakuje? Co udělat proti tomu? Kdo z naší obce získal nejvíce grantových prostředků a jak toho docílil, že zrovna jeho pracoviště peníze nechybějí? Co je kritériem kvality univerzity, fakulty, pracoviště, jednotlivce u nás a v zahraničí? Které kritérium je nejdůležitější? Která pracoviště, pracovní skupiny a jedinci

jsou již více let prokazatelně na evropské či světové úrovni? Co nám brání je jmenovat a veřejně ocenit jejich úspěchy? Kterí senátoři měli nejvíce absencí? Který senátor se ani jednou nijak neprojevil? Nedala by se zlepšit kvalita senátu osobními příplatky za výkon senátorské funkce? Neovlivnilo by to výběr kandidátů?

Mohl bych pokračovat, ale Žurnál UP má striktně omezený rozsah a mnoho příspěvků. Neměli bychom zapomínat, že univerzita je samosprávný celek; poměry jsou takové, jaké jsme si je vytvořili. Nikdo je za nás nezmění k lepšímu. Rezignace není řešení.

Prof. M. Hejtmánek

Ad: Stav na UP na počátku r. 1999

V závěru zprávy o stavu UP na počátku roku 1999 (Žurnál UP č. 25) rektor L. Dvořák připomíná odpovědnost pracovníků UP za chod univerzity, za její vzdělávací, vědeckou i ekonomickou zdatnost. Kancelář zahraničních styků UP, jak z názvu vyplývá, se zabývá zahraničními aktivitami UP. Málo se ale již ví, že naše práce také přináší univerzitě nemalé finanční prostředky, ať již přímo, nebo nepřímo. Nepřímo formou zprostředkování různých sti-

MEZI NÁMI VZDĚLANCI

„Až se zítra v šest hodin večer rozezvoucí v aule Filozofické fakulty na Univerzitě Palackého mikrofon úvodním slovem, zapadne další kamínek do pomyslné olomoucké mozaiky slavných Poláků, kteří v posledních letech přijeli na Hanou. K Czesławu Miłoszovi, Janu Pavlu II., Adamu Michnikovi a dalším přibude nové jméno:

SLAWOMIR MROŻEK,“

mohli se dozvědět čtenáři středomoravského vydání Mladé fronty Dnes ve středu 14. dubna 1999. Mezi ony „další“ slavné Poláky sice zapadl předešlý prezident Polské republiky Lech Wałęsa, jenž zavítal do Olomouce 18. ledna 1995, ale v dalším textu byla připomenuta olomoucká návštěva rovněž světoznámého polského dramatika Tadeusze Różewicze na počátku devadesátých let. (Jen tak na margo: textový editor užtoovaný redakcí MF Dnes neumožňuje sazbu polskými grafémy, a tak zde byl Sławomir Mrożek prezentován jako Sławomir Mrożek a T. Różewicz dokonce jako Rodewicz.) Středomoravská MF Dnes věnovala 14. t. m. životu a dílu S. Mrožka celou stranu, a v pátek 15. i v sobotu 16. t. m. přinesla o pobytu S. Mrožka v Olomouci včetně jeho setkání s olomouckou kulturní veřejností (bohužel bez rozezvoučeného mikrofonu) v aule Filozofické fakulty UP obsažené zpravodajství. Abych tedy neomílal to, co již dostatečně semlely mediální mlýny, uchýlím se ke svému kurikulu, neboť není Mrožka zcela prosto.

V letech 1976 až 1978 jsem byl činný jako lektor češtiny na Varšavské univerzitě, a měl jsem tak potěšení dosti zevrubně poznat metropoli Polska, onoho „nejpeselejšího baruku v táboře míru a socialismu“. (Čtenářům těchto řádků z řad studentů UP, kteří vlastně v oněch letech přicházeli na svět, jsem povinen sdělit, že tehdy vládla v Polské lidové republice Polská sjednocená dělnická strana a v jejím

čele jistý Edward Gierek.) O polský poválečný humor a satiru se nemálo zasloužil právě Sławomir Mrożek, i když dnešní četba jeho humoresek vyvolává spíše shovívavý úsměv nežli salvy smíchu – na důkaz několik proniců vět z povídky Svatba v Atomicích (z roku 1959) v českém tlumočení Otakara Bartoše (z roku 1966): „Juchěj, vysoce se u nás, panečku, rozvinula technika, vysoce... Ženich měl u lesa pěkný kus laboratoře, asi tak dva reaktory u císařské silnice a hnedka vedle chalupy nevelký, ale čistounký závod syntetické chemie. Nevěštil dával otec všem celou elektrárnu v příhodném místě, zrovna uprostřed vsi, u kostela. A navíc ještě měla v malované truhle asi šest patentů z oblasti biochemie. Není divu, že se mladí k sobě dobře hodili a jejich rodiče jim hned dali požehnaní. A tak ohlásili v Atomicích svatbu. Akorát jsem válcoval plech za studena, když mě nevěštin bratr přišel zvat na svatbu. Byl to urostlý vědec, můj kolega ještě z dob vysokoškolských studií. Pánaboha pochválil, bosé nohy si o slaměnou rohožku otřel a posadil se na stoličku.“

Třebaže Sławomir Mrożek v roce 1963 z Polska emigroval, v gierkovské PLR se mohly inscenovat Mrožkovy divadelní hry. A tak si nyní uvědomuji, že jsem někdy v roce 1977 zhlédl v jednom z varšavských divadel Mrožkovy Emigranty, tři roky po otěštění jejich textu v časopise Dialog a dva roky po jejich premiéře. Tato hra se dnes pokládá za vůbec nejúspěšnější z Mrožkových asi třiceti dramatických děl; z hlediska dramatické výstavby se jedná o „bidrama“ – celá tragikomedie se odbová o silvestrovské noci jakožto dialog dvou emigrantů, primitiva XX a vzdělance AA, obývajících společně jednu nuznou místnost a reprezentujících konflikt mezi „dolarovou“ a ideovou (politickou či uměleckou) emigrací. Na besedě v aule Filozofické fakulty 15. t. m. byla S. Mrožkovi položena otázka, zda dokáže najít styčné body mezi divadelními hrami

Václava Havla a svými; Mrožek odvětil lakonicky: „Dokážu, ale proč je hledat...?“ Přes takto proklamovanou „nesmyslnost“ takového počínání mi to nedá, abych nepoukázal na paralelnost Mrožkových Emigrantů a Havlovy Audience, a to nejen časovou (obě hry vznikly v polovině sedmdesátých let), ale i koncepční – také Havlova Audience je dialogem mezi vzdělcem a primitivem, v němž se střetají diametrálně odlišné životní postoje a hodnoty.

Někdy na počátku roku 1978 jsem viděl v jiném varšavském divadle další Mrožkovu hru – Jatky, rovněž tři léta po její premiéře. O této hře psal v MF Dnes 14. t. m. výstižně polský básník a překladatel Leszek Engelking (byla tu otěšena i pasáž z jejího textu). A tak mohu jen prohlásit, že mi zůstal v paměti opravdu nezapomenutelný herecký výkon Zbigniewa Zapasiewiczze v onom varšavském představení (čestí filmoví diváci znají tohoto herce především z role Docenta ve filmu režiséra Krzysztofa Zanussiho Ochraně zbarvení) i šokující okamžik, kdy se na scéně objevilo technické zařízení, s jehož pomocí režimci zabíjejí skot – český se to tuším nazývá „šrák“.

Jedním z mých tehdejších varšavských studentů bohemistiky byl Andrzej Jagodziński. Dnes je Andrzej Jagodziński nejen čelným polským bohemistou-překladatelem, ale i renomovaným diplomatem – kulturním atašé Velvyslanectví Polské republiky v Praze a ředitelem Polského institutu tamtéž (o Jagodzińského mnohostranných aktivitách viz MF Dnes – Střední Morava 19. t. m.). Budíž tedy závěrem pochválen Andrzej Jagodziński, Polský institut a olomoucká polonistika za to, že se světoznámý humorista, kreslíř a dramatik Sławomir Mrożek objevil nejen v české metropoli, ale i na moravské provincii, a to právě v Olomouci.

Jiří Fiala

Academia film 1999: 3. – 6. května (X)

V zákulisí objektivu

Na slavnostním zakončení 34. ročníku Academia filmu Olomouc bude předána Cena za celoživotní dílo Lennartu Nilssonovi. Přinášíme ve zkrácené podobě rozhovor, který tento autor pozoruhodných dokumentárních filmů poskytl časopisu *Nova* (www.pbs.org/wgbh/pages/nova/odyssey):

Nova: Jak jste poprvé použil endoskopu (nástroje využívaného k prohlížení vnitřní tělní dutiny nebo dutého orgánu)?

LN: Na jaře v pětadesátém uveřejnil *Life Magazine* stať o lidské reprodukci – titulní list a šestnáct stránek. Na této stati jsem pracoval dvanáct let. Na jednom z obrázků byl obličej embrya uvnitř dělohy zachycený endoskopem s elektronickým bleskem. Vzpomínám si, že vydavatelé chtěli mít svědectví, které by dokazovalo, že jde skutečně o tohle, protože to byl velice ostrý obráček obličeje, hlavy plodu uvnitř dělohy. To však nebyl můj první endoskopický obraz, ten jsme udělali v roce 1957. Vzpomínám si, že to byl plod asi 15 týdnů starý, který si cucal palec. Když jsem se snažil stisknout knoflík kamery, světlý blesk nefungoval. Něco se s ním stalo! A trvalo to mnoho let, než jsem dostal další příležitost.

Revoluce přišla s německou optickou společností jménem Storz. Ti vyrobili endoskop s průměrem 0,6 milimetrů a další o průměru 0,8 milimetrů. Proto dnes můžeme kontrolovat lidské embryo velmi pohodlným a pěkným způsobem.

Nova: Procházíte přitom děložním hrdlem?

LN: Ne, to ne. Provádíme něco jako laparoskopii přes děložní stěnu. Víte, kdy lékaři provádějí kontrolu genů amniocentézou? Uskutečnili jsme pár případů tady ve Švédsku a v Evropě v průběhu

amniocentézy. A přitom jsme měli příležitost získat nádherné snímky plodů.

Nova: Endoskop tedy sleduje hlavu jehly?

LN: Víceméně ano, někdy je však máme velmi blízko u sebe. Je to širokouhlý endoskop – zabírá asi 100 stupňů, což je nový způsob poskytnutí mimořádně ostrý obraz. Říkám tomu revoluce v endoskopii.

Nova: V čem spočíval technologický zvrat, který umožnil vznik těchto titěných zařízení?

LN: Existuje nová metoda s velice jemnou vláknovou optikou, nabízející vysoké rozlišení. Je v ní tisíc a tisíc vláken, velice těsně pohromadě s mimořádně malým průměrem.

Nova: A co objektiv?

LN: Objektiv je zcela nepatrný. Myslím, že průměr objektivu je 0,5 milimetrů, a to zaručuje vysokou kvalitu. Užíváme Betacam videorekordér, abychom dostali nejlepší obraz. Před asi dvěma měsíci jsme na Ženské klinice v Göteborgu získali fantastickou sekvenci s endoskopem 0,8 při panoramatickém pohybu kamery a jejím vyklonění. Bylo fantastické vidět tlouci srdce, a plod se pohyboval a to všechno bylo mimořádně ostré a hloubka pole byla neuvěřitelná!

Nova: Vy jste se velice angažoval při vývoji zařízení, které používáte, že ano?

LN: Opravdu pokaždé. Mám přímý kontakt s vynálezci v Německu a Japonsku. Takže pracujeme společně, já často jezdím do Tokia na porady.

pendií, grantů a kontaktů, které leckdy vedou k jistým úlevám (např. odpuštění poplatků, školného aj.) či výhodám (nabídky stipendií právě UP), nakonec i zprostředkování informací, za které se „ve světě“ platí. Přímou jsou to pak peníze z programu EU Erasmus, které pro letošní školní rok činí zhruba 9 253 000 Kč. Každoročně, a to již od roku 1992, program Merrill přináší univerzitě, resp. jejím studentům, možnost studovat rok v USA, což představuje částku přes 2 100 000 Kč. Dalším finančním přínosem jsou studijní programy pro americké studenty nebo peníze z programu Tempus, kterými si platíme některé vybavení kanceláře a služební cesty.

Je docela možné, že peníze, jak podotkl rektor, leží na cestě a je jen třeba je zvednout, ale je také nutné vědět, na které cestě leží. Chceme-li hledat nové a další zdroje, oslovovat a hledat nové kontakty, bude to těžké, a to nejen proto, že financí a pomocných, podpůrných programů od začátku 90. let ubývá, ale také proto, že nám stále chybí určité znalosti a dovednosti. Na univerzitě pracují v administrativních a správních funkcích lidé s různým vzděláním, ne vždy to vzdělání může být optimální pro výkon dané funkce, leckdy se také potýkáme s novými skutečnostmi, o kterých jsme ještě před pár lety nic neslyšeli. Univerzita by v tomto ohledu mohla svým zaměstnancům, a tedy i sobě, pomoci organizováním manažerských školení, nabídnout jazykové kurzy, prostě starat se o trvalé doškolení svých zaměstnanců tak, jak se to již děje s kurzy pro práci na počítačích. Nelze spoléhat jen na jednotlivce, učitele nebo vědecké pracovníky, ale je třeba vytvořit dobré podmínky pro práci všech zaměstnanců.

Mgr. J. Herynková,
vedoucí Kanceláře zahraničních styků UP

Academia film 1999: 3. – 6. května (X)

A také do Německa k optické společnosti Storz – pracovali jsme společně déle než 25 let. Když mě napadne, řekněme, zhotovit nový typ endoskopu s neobvykle malým průměrem, zajedu k nim a diskutuji s jejich inženýry, s vynálezci, s experty na optiku. Právě jsem si objednal mimořádně droboučkový endoskop. Bude mít průměr asi půl milimetru i méně, protože se chystám dělat nové typy obrázků – zoláště s embryi.

Nova: Jak zavedete světlo do dělohy?

LN: Pokaždé zavádíme světlo pomocí vláken. Někdy použijeme další světlo také ze strany, je-li dost místa. Ale záběr, který jsem právě udělal v Göteborgu, byl neuvěřitelný. Plod se pohyboval, a mohli jste vidět všechno – tlukot srdce a pupeční šňůru. Bylo to nádherné, opravdu nádherné! Trochu jsem pohyboval kamerou ... S tou 0,8 jsem byl velmi spokojen. Tak tohle je nová cesta.

Nova: Matka musí být nadšena, když vidí své nenarozené dítě v takovém detailu.

LN: Ach ano. Je velice pyšná a šťastná. Je to jako portrét!

Nova: Víím, že jedna z místností ve vaší laboratoři je udržována na tělesné teplotě. Je to místnost, kterou používáte pro fotografování živých buněk?

LN: Ano. Je to zateplená místnost. Tam mohu sledovat živou buňku celý týden. V této místnosti mám mikroskop a speciální komory s roztoky. Monitor je mimo místnost, odkud můžeme kontrolovat obraz. Snímáme jeden záběr každou minutu (nebo někdy dva či tři záběry za minutu) a můj asistent a já můžeme kontrolovat zaostření – a můžeme zaostřovat také na naší straně, protože nikdy nevstupujeme do zateplené místnosti během práce, kvůli vibracím. Proto děláme všechno zdálky. To je někdy velice důležité při pozorování bílých krvinek, bakterií atd.

Nova: To zní odvážně.

LN: Ano. Je to něco mimořádné, opravdu mimořádné obtížné. Mým opravdovým protivníkem není udržení sterilního preparátu, ale světlo.

Světlo je naším opravdovým protivníkem. Musíme pracovat s velice špatným osvětlením, osvětlení však můžeme zlepšit pomocí počítačů. To je nová cesta, způsob, jak můžeme udržet živou buňku a získat novou informaci při vysokém rozlišení. Začali jsme před pěti lety a dnes jsme, myslím, dosáhli cíle. Můžeme dokonce pozorovat viry. Viděl jsem viry ve světelném mikroskopu. Jsou zcela nepatrní, ale já je viděl.

Nova: Jak jste se cítil, když jste uviděl virus HIV? Byl to silný pocit?

LN: Jistě. Absolutně. Vzpomínám si, že to bylo před deseti roky. Dostal jsem vzorek ve Stockholmu a pak jsem přijel do Paříže, abych si jej prohlédl s Dr. L. Montagnerem na Pasteurově institutu. To on objevil virus AIDS jako první. Velice dobře jsme spolupracovali. Když jsem uviděl první snímek, byl jsem opravdu otřesen. Viděl jsem ostře, protože jsem měl nový vysoce rozlišující skenovací elektronový mikroskop z Japonska – rozlišení bylo neuvěřitelné – 5 nebo 6 Angstromů. A tak když jsem to uviděl a uvědomil si ostrost toho snímku, pomyslí jsem si „to je něco velice pozoruhodného“. A když jsem stiskl knoflík, abych dostal obrázek, cítil jsem něco velice neobvyklého, protože to byl velký světový zabíječ – a doposud je.

Nova: Je pravda, že jste chtěl navštěvovat lékařskou fakultu jen pro samotné vědění?

LN: Ano, rozhodl jsem se, myslím, že to bylo v roce 1958, jít na Karolinska Institute – na tamější medicínu. A pak profesor Axel Ingelman-Sundberg, který byl prvním autorem prvního vydání knihy „Narodilo se dítě“, řekl: „Lennarte, neztrácej pět let.“ Proč? Byl jsem opravdu rozčilený. Častokrát jsem si myslil, že jsem neudělal dobře, ale důvodem nebylo stát se lékařem – šlo mi jen o to, získat poučení. Možná to bylo špatně, neovím. Samozřejmě dnes na Karolinska Institute spolupracuji s některými špičkovými experty – dokonce některými nositeli Nobelovy ceny. Mají ty nejposlednější novinky a mají techniku.

Nova: Můžete mi říci, na čem pracujete teď?

LN: Snažím se získat nějaké snímky virů, protože tady v Göteborgu ve Švédsku je jeden vědec, který se vyzná ve vi-rech příbuzných viru AIDS. A pak jsme se rozhodli připravit nové vydání knihy Narodilo se dítě (A Child Is Born). Potom začneme práci na novém televizním filmu o zázraku lásky – chemii lásky. O všem, co předchází polibku (smích). Chemie lásky je něco opravdu neuvěřitelného. Něco takového jsme plánovali více než dva roky, takže doufám, že začneme na počátku příštího roku.

Nova: Pořád ještě pozorujete měsíc a planety?

LN: Ano, občas na venkově. Mám takový nápad pokusit se fotografovat hvězdy a nebe novým způsobem v teleskopu – abych je více přiblížil. Ale to víte, musím dělat jednu věc pořádně a soustředit se na ni. Ale sním o tom.

Nova: Co vás ve vaší práci nejvíce vzrušuje?

LN: Překvapovat lidi v tom, co je dobře známo. Mám na mysli lidskou reprodukci, lidské tělo, přírodu ... Překvapovat je pomocí nové techniky. Já nejsem spisovatel, píši však prostřednictvím svých kamer. Nerad bych však říkal mnohé o ničem. Mám přátele, kolegy tady na Karolinska Institute, ve Spojených státech a v mnoha dalších zemích, protože pracujeme společně jako vědci. Já mám zařízení, nápady, technologii, výpočetní techniku. Snažíme se vytvořit nebo zahlednout něco, co doposud nebylo známo – prostě něco společně objevit. To byl vždycky můj sen.

Pro Žurnál UP přeložil

prof. S. Komenda

... a tento týden...

26. DUBNA

Informační centrum UP, Galerie Zbrojnice, Biskupské nám. 1, 17.00 hod.: Vernisáž výstavy *Spisovatelé z Hainaut*. Francouzské kulturní dny.

Aula FF UP, Křížkovského 8, 17.00 hod.: Náboženství a příroda – víra v době globalizace (T. Halík, A. Kříkavová, L. Pavlát). Beseda v rámci EDO '99.

Aula FF UP, Křížkovského 8, 20.00 hod.: Příroda a její ochrana – setkání s V. Klausem. EDO '99.

Pedagogická fakulta UP, Žižkovo nám.: Logopedický seminář. Pořádá Katedra speciální pedagogiky PdF UP.

26. – 28. DUBNA

Muzeum umění, Denisova 17: Mezinárodní konference o německy psané literatuře z moravského regionu. Pořádá Katedra germanistiky FF UP.

27. DUBNA

The British Council, Křížkovského 14, místnost 204, 16.30 hod.: Anglický klub: Hambur-

gers and open-faced sandwiches. Přednáška D. Livingstonea (FF UP) o předsudcích Evropanů vůči Američanům (a naopak) a o skutečných rozdílech těchto dvou kultur.

Přírodovědecká fakulta UP, Tomkova 40, posluchárna č. 301, 13.00 hod.: RNDr. J. Klimeš, CSc. (VUT Zlín): TBA. Pořádá Katedra algebry a geometrie PŘF UP.

Přírodovědecká fakulta UP, Tomkova 40, posluchárna č. 202, 13. 30 hod.: Mgr. M. Pokorný, PhD (PŘF UP): Asymptotická struktura řešení rovnic popisujících stacionární obtékání překážek jistou třídou tekutin. Pořádá Katedra matematické analýzy a aplikací matematiky PŘF UP a Jednota českých matematiků a fyziků v Olomouci.

Sál Centra Aletti, Křížkovského 2, v 19.00 hod.: Beseda s P. V. Vaškem nad jeho knihou *Neumlčena* (pronásledování církve v době komunismu).

27. – 28. DUBNA

Katedra historie FF UP, Křížkovského 10, zadní trakt, II. podlaží: Setkání historických pracovišť univerzit a vysokých škol České republiky na téma *Historiografie v učebních plánech*

vysokoškolské přípravy studentů historických oborů.

28. DUBNA

The British Council, Křížkovského 14, místnost 204, 16.00 hod.: Autorské čtení *Welsh Poets*. Netradiční setkání s velšskými básníky Twmem Morysem a Gwynethem Lewisem a jejich poezií (v angličtině).

Vojenský klub Viola: Olomoucké otolaryngologické odpoledne. Odborný seminář ORL kliniky 3xO.

Filozofická fakulta UP, Křížkovského 10: Aktuální problémy vzdělávání seniorů. Pracovní seminář Univerzity třetího věku.

Sál Centra Aletti, Křížkovského 2, 20.15 hod.: Beseda s P. PhDr. F. Holečkem OM na téma *Současný postoj katolické církve k inkvizičním procesům*.

30. DUBNA – 3. KVĚTNA

Filozofická fakulta UP, Křížkovského 10: 6th Central-European Workshop of Quantum Optics. Mezinárodní konference. Pořádá Katedra optiky PŘF UP.